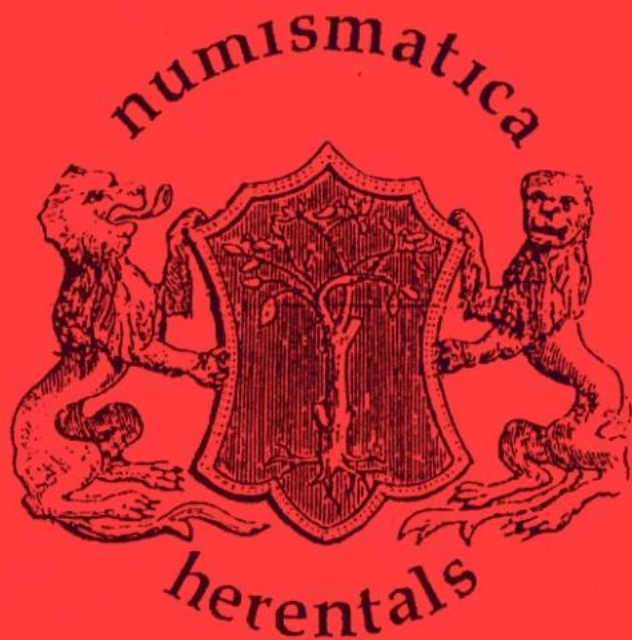

afgiftekantoor
2200 Herentals 1
P 409301
Wettelijk Depot B.D.54.073

België - Belgique
PB
2200 Herentals 1
BC 9428

maandelijks clubtijdschrift

23

maart 2006

verantwoordelijke uitgever – Numismatica Herentals
Rudy Dillen – Postbus 105 – 2200 Herentals

Bestuur

Rudy Dillen	voorzitter – secretaris – redacteur 0472/542147 rudy.dillen@telenet.be
Michel Jansen	ondervoorzitter – ledenonthaal 014/507919 michel.jansen@mauquoy.com
Gust Verboven	penningmeester – schatbewaarder 014/219894
Koen De Pooter	veilingmeester – standhouders 0473/556266 koen.de.pooter@telenet.be
Eddy Pauwels	bibliothecaris – tombola 0496/529952 pauwels.doudelet@telenet.be
Frank Lippens	webmaster – public relations 0475/552400 frank.marieline@skynet.be

adres	Numismatica – Postbus 105 – 2200 Herentals	
rekeningnummer	Fortis 001-4206136-01 IBAN BE43 0014 2061 3601 BIC GEBABEBB	
lidgelden 2006	11 €	lidmaatschap Numismatica Herentals + EGMP (17 € voor leden in het buitenland)
	7 €	lokaal lidmaatschap Numismatica Herentals voor leden van de andere EGMP-afdelingen (10 € voor leden in het buitenland)
	1 €	dag-lidmaatschap voor bezoekers
gratis toegang	voor -12 jaar, vergezeld van een volwassen lid	
aangesloten bij	het E.G.M.P. – Koninklijke Vereniging de Herentalse cultuurraad	
website	www.numismatica-herentals.be	

clubactiviteiten : op elke 2^e zondag van de maand van 8.30 tot 12 u
zondag 12 maart – 9 april – 14 mei – 11 juni – 9 juli – 13 august **2006**
onze locatie : Brasserie ‘Den Brasseur’, Bovenrij 50 – 2200 Herentals.

frontpagina : de tentoonstelling ‘**Lakengeld**’ van **Eddy Pauwels**, op de clubactiviteit van zon 12 maart, zal de Vlaamse Leeuwengroot tonen in al zijn aspecten, met extra aandacht voor de verschillende varianten en nabootsingen door andere heerlijkheden, oa Brabant, Holland, Rummen.. Een begeleidend infobundeltje kan gratis meegenomen worden.

11.15 u bekendmaking van de muntenpuzzel – winnaar

* zilveren 100 frank Prins Karel – type 4 koningen 1949

11.20 u aanwezigheidstombola gratis voor aangesloten leden

- * gouden 2 ½ pesos – Mexico 1945
- gouden miniatuurmunt 14 karaat
- * zilveren Canada-dollar - 25 jaar Elizabeth II 1977

11.25 u trekking lootjes-tombola 1 € = 1 lootje 5 € = 6 lootjes

- gouden medaille, 25 jaar regering Boudewijn 1976
- gouden 10 Francs, Napoleon III van Frankrijk 1855
- gouden miniatuurmunt 14 karaat
- * zilveren 5 Francs, Louis Philippe I van Frankrijk 1845
- * zilveren 5 Lati - Republiek Letland 1931
- * zilveren 100 Leva, Boris III van Bulgarije 1937
- zilveren medaille – 1000 j muntslag te Brussel 1965

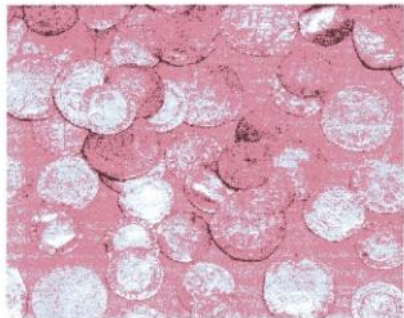
+ telkens keuze, of **Almanak 2006**, onze prachtige kleur-wandkalender of een fles witte wijn **Testa Trebbiano d'Abruzzo 2004** (Italië) geschonken door supermarkt **Van Eccelpoel**, Lierseweg 20, Herentals

betaalmiddel was. Hun woordvoerder stelt hierover : 'Dezelfde objecten worden ook nu nog gebruikt voor lichaamsdecoratie, zowel bij stammen in Z-Amerika en Afrika als in de ganse moderne wereld. Misschien hadden ze destijds ook een amuletfunctie, want we merken slijtage aan alle kanten, alsof ze intensief tussen de vingers werden gewreven'. Wat niet wegneemt dat deze vorm van 'prehistorisch geld' hoge prijzen haalt op veilingen en dat zoiets duidt op het feit dat muntenverzamelaars de sieraden hoogst interessant vinden, of het nu gaat om haar monetaire, ornamentale of rituele functie.

Het pronkstuk van de reizende tentoonstelling was ongetwijfeld de 'Baldehildis-zegelring'. De ring werd in 1998 nabij Norwich gevonden met een metaaldetector, toont de afbeelding van een ogenschijnlijk copulerend koppel en zou toebehoord hebben aan een Engelse slavin, Balthildis, die als gevangene naar het vasteland werd meegenomen om in 649 de koningin te worden van Clovis II, koning der Franken.

Volgens de museumwoordvoerder was 'Begraven schatten' een belangrijke link tussen amateurs en professionele archeologen, toonde het de onmiskenbare aantrekkingskracht die oude munten uitoefenen op het brede publiek en hen aldus naar een museum voert. www.celticcoins.com

De Tregwynt-Pembrokeshire vondst
Roy Lewis vond in 1996 met zijn metaaldetector 33 gouden en 467 zilveren munten uit de burgeroorlogperiode, begraven omstreeks 1648.

Nieuwe 2 euro's op komst

Luxemburg : naar aanleiding van de 25^e verjaardag van Erf-Groothertog Guillaume werd deze herdenkingsmunt onlangs op de 'World Money Fair' te Berlijn gelanceerd. De voorzijde toont de beeltenissen van Groothertog Henri en zijn zoon Guillaume. Oplage : 1.052.000 ex.

Italië : deze 3^e speciale 2-euro-uitgifte van Italië werd ontworpen door Maria Carmela Colaneri ter gelegenheid van de XXe Olympische Winterspelen te Turijn. Ze toont een Alpijn-skiër in volle actie, met links het imposante Mole Antonelliani, en heeft een oplage van 40 miljoen.
Opschrift : Giochi Invernale Torino 2006.

België : naar aanleiding van de heropening van het Atomium te Brussel brengt ook ons land een nieuwe '2 euro-special' uit. Ontwerper van dienst is weerom Luc Luyckx en de uitgifte wordt verwacht in mei 2006. Een oplage van 5 miljoen stuks is voorzien.

Wellicht betalen we straks in de winkel ook met eiro's, want in het Baltische Letland krijgen ze het woord 'euro' niet uit hun strot. Daarom heeft de regering in Riga besloten om de euro, die in 2008 de nationale 'lat' zal vervangen, officieel om te dopen tot 'eiro'. De samenstelling van e en u komt niet voor in de Letse taal, ze schrijven ook geen Europa maar Eiropa en op straat spreekt iedereen al lang van eiro. Maar Riga zou graag zien dat het woord, straks in 2008 toch op hun geld verschijnt. Hierover zal echter nog een hartig woordje moeten gesproken worden want de Centrale Bank dringt erop aan dat de munt in alle talen als 'euro' wordt geschreven. Letland beroept zich op de fundamentele waarde van gelijkheid en identiteit. Het doet de Letten te veel denken aan de gedwongen 'russificatie' van weleer, en willen de kwestie desnoods uitvechten voor het Europees Gerechtshof.

Deze introductie opent een reeks van artikels waarin Ad Lansen een licht werpt op deze, voor ons 'zuid-Nederlanders', minder bekende bloeiende internationale handelsperiode bij onze noorderburen.

De Nederlanden vochten in de 80-jarige oorlog tegen het bestuur van de Spaanse koning. De strijd speelde niet alleen op politiek en militair, ook op economisch gebied. Antwerpen was in de loop van de 16e eeuw één van de belangrijkste handelssteden van west-Europa geworden, maar door deze oorlog kwam er een eind aan de verdere groei omstreeks 1585. De Spanjaarden veroverden Antwerpen en de Schelde werd geblokkeerd door een vloot van de opstandige Gewesten. Hierdoor verlieten veel Antwerpenaars de stad om zich elders te vestigen : o.a. Middelburg in Zeeland, Rotterdam en vooral Amsterdam. Hierbij brachten ze ook hun kapitaal, kennis en ervaring mee, tezamen met hun netwerk van relaties.

Vóór 1600 werden vanuit diverse Hollandse en Zeeuwse steden expedities uitgezonden om peper en specerijen, welke zeer gewild waren, in de producerende landen in Azië zelf te halen, iets wat toentertijd nog hoofdzakelijk door de Portugezen werd gedaan. In 1602 werd op aandrang van de Raadspensionaris **Johan van Oldenbarnevelt** (1547-1619) de Verenigde Oostindische Compagnie gesticht, welke de diverse losse handelsverbanden samenvoegde. Deze Compagnie verkreeg als enige octrooi in de

Republiek der Verenigde Nederlanden om handel te drijven op Azië. De VOC was een van de eerste 'multinationals' met een beginkapitaal, door aandelenuitgiften bijeengebracht, van 6.5 miljoen destijds-circulerende guldens, wat voor die tijd een gigantisch bedrag was.

In heel Azië werd gebouwd aan een handelsimperium met overal VOC-agenten en -kantoren, er werden forten gebouwd en soldaten geworven. Alle activiteiten waren echter gericht op maar één doel : winst maken ! Het merendeel van de Aziatische producten moesten echter wel met klinkende munt worden gekocht en betaald.

In de 2 eeuwen van het bestaan van de VOC werd voor bijna een 600 miljoen – toenmalige guldens – aan goud en zilver naar geheel Azië verscheept.

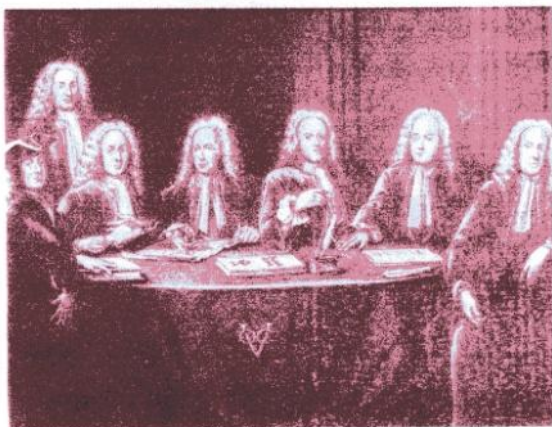
Holland, VOC - Duit 1761 afslag in zilver, kartelrand

De VOC had in 6 steden in Holland en Zeeland zogenaamde 'kamers'. Er werd een verdeelsleutel gehanteerd, gebaseerd op de kapitaalleg van elke stad. Deze kamers namen ieder een evenredig deel van de inkomsten en uitgaven voor hun rekening. Vertegenwoordigers uit deze kamers vormden het **'College van de Heren XVII'**, welke als centrale directie fungeerde. Deze 'Heren Zeventien' kwamen afwisselend in Amsterdam en Middelburg voor een aantal weken bij elkaar, dit 3-maal per jaar. Dan werden besluiten genomen over te bouwen schepen, veiling van de ingekomen goederen, het geld – van welke soort ook – dat naar Azië moest gezonden worden en meer van deze zaken ... Het door de VOC gebruikte geld bestond voor het grootste deel uit zilver, voornamelijk afkomstig uit Amerika, dat via Spanje werd verspreid over gans Europa.

'Bewindhebbers van Kamer Zeeland in vergadering bijeen' G. van Enkevort

De directie van de lokale VOC - afdelingen werd gevoerd door een aantal bewindhebbers die moesten zorg dragen voor de uitvoering van de besluiten van de 'Heren XVII'

Als de kooplieden van de 'factorijen', de vestigingen in Azië, van de 'Heren Zeventien' wisten wat er in de Nederlanden gewenst was en wat ze zelf nodig hadden, werd er zoveel geld en goederen besteld om deze orders uit te voeren. Er verstreek meestal ruim 2 jaar tussen de bestelling van geld en de levering daarvan aan de 'factorij'.

De VOC leverde niet alleen 'Spaanse matten' (Spaanse zilvermunt twv 8 realen) en zilverbaren, maar ook gouden en zilveren munten, geslagen in de republiek. Hieronder vielen dukaten, leeuwendaalders, rijksdaalders, schellingen, dubbele en enkele zilveren stuivers en later ook ducatonen en 3-guldenstukken. Deze werden tegen vaste tarieven in omloop gebracht.

Zilverbaar met VOC - inslag, **Z** Zeeuwse Kamer, **M** muntmeesterteken
Gevonden in het wrak van de 'Bredenhof', 'fluit' met 586 ton laadvermogen en gezonken in 1753 bij Mozambique. De baren werden gebruikt om VOC-munten te slaan in Azië, hoofdzakelijk te Batavia (Jakarta)

Vanaf 1726 werden ook munten in de Nederlanden geslagen, zowel in koper als in zilver, voorzien van het VOC-ornament : hele en halve koperen duiten, hele en halve zilveren guldens, zilveren ducatonen en 3-guldenstukken. Vanaf 1744 sloeg de Compagnie ook in Indië en Batavia gouden Javaanse dukaten, enkele en dubbele gouden en zilveren Ropijen. Tevens werden koperen 'bonken' en duiten geslagen wanneer er gebrek was aan kleine pasmunt. Het goud en zilver werd door de VOC ook betrokken van de mijnen op Sumatra en er werd ook voordelig goud en zilver betrokken vanuit China en Japan.

voor de VOC in Nederland geslagen, zilveren dukaton 1728 van Holland

De Verenigde Oostindische Compagnie heeft handel gedreven vanaf 1602 tot 1795, waarna ze roemloos ten onder is gegaan aan een gigantische schuldenlast van bijna 220 miljoen, toenmalige gulden.

Ad Lanser – IJsselstein (Nederland)

Nederland krijgt VOC-zilver terug.

Nederland is enkele culturele 'schatten' rijker. De heer Wijn, Staatssecretaris van Financiën, ontving op 11 december 2005 in het Engelse Plymouth, zilverstaven, gouden munten en enkele gebruiksvoorwerpen afkomstig van het VOC-schip 'De Rooswijk', dat in 1740 bij Zuid-Engeland verging. Het wrak werd al eerder in het jaar geborgen en, het in goede staat gebleven erfgoed, komt na bestudering beschikbaar voor Nederlandse musea. De overdracht vond plaats op het Nederlandse fregat Hr. Ms. De Ruyter, dat bij Plymouth ligt. De Rooswijk werd gebouwd in 1737 voor de Kamer van Amsterdam.

Als het aan directeur W. Weber van het **Maritiem Museum** in Vlissingen ligt, kan in 2006 iedereen de schat uit De Rooswijk komen bewonderen. Momenteel zijn specialisten nog bezig met een inventarisatie. Het Museum heeft met de Nederlandse Staat de afspraak dat het als een soort eerste opvang fungeert en daarnaast faciliteiten beschikbaar stelt om de verzameling te conserveren. Als die dan toch al in Vlissingen ligt, kan het Museum er een tentoonstelling mee inrichten. Weber : 'Het is nogal een heisa rondom het importeren van dit soort materiaal. Het is cultureel erfgoed waar heel voorzichtig mee wordt omgesprongen. Het conserveren neemt ongeveer 2 maanden in beslag. Het streven is, dat nog voor de paasvakantie de tentoonstelling opent. Niet alleen het zilver en de gouden munten zijn van grote waarde, ook de gebruiksvoorwerpen zijn van belang, zegt de museumdirecteur, die gevonden voorwerpen geven een beeld van hoe het leven aan boord van zo'n VOC-schip was. Je zat daar met 250 man in een kleine ruimte. Het slapen ging dan ook om beurten. Gekookt werd in potten van anderhalve meter doorsnee'.

uit 'Munten-Nieuws', tijdschrift van **Numismatische Kring Zeeland**

Muntenpuzzel :

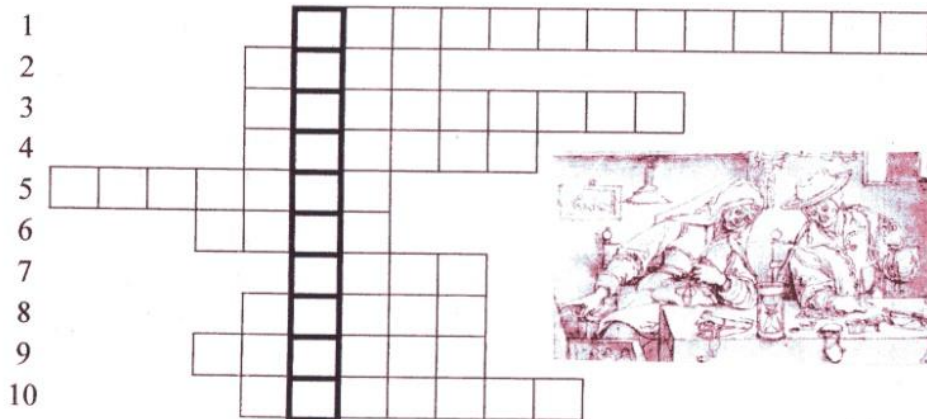
van spreekwoorden en klinkende munt

Onze Nederlandse taal is rijk aan uitdrukkingen en gezegden, ontleend aan het muntwezen, dit weet ongeveer elke rechtgeaarde numismaat. Hieronder kan u 10 uitdrukkingen, verbonden met het begrip 'munt', vervullen. Soms past meer dan één oplossing, maar het gevraagde past in het bijhorend roostertje. Als alles goed is ingevuld bekomt u verticaal het te zoeken sleutelwoord : een spotnaam voor een koperen munt die in onze contreien circuleerde in de 16e eeuw. In het volgend tijdschriftje vind je hierover meer tekst en uitleg.

Willy Geets

Opgave : Zoek telkens het ontbrekende woord

1. Zijn woorden op een wegen.
2. Hij zou een in twee bijten.
3. Het was een op zijn kant.
4. Een zilveren hamer verbreekt deuren. (ij = 1 vakje)
5. De eerste klap is een waard.
6. Iemand met gelijke betalen.
7. Een in het zakje doen.
8. Geld is de blom, die het niet heeft er om.
9. Voor geld kan men de laten dansen.
10. Wie voor 't oordje geboren is, zal tot een niet geraken.

Deponeer het invulstrookje op de clubactiviteit van 12 maart, vóór 11 u, in onze rode puzzelbox en maak kans op een mooie prijs. **Veel succes !**

Gerealiseerde prijzen

veiling 12 februari 2006

1	-	10	-	19	-	28	2.50	37	1.75
2	-	11	4.00	20	-	29	1.00	38	1.75
3	11.00	12	-	21	1.75	30	-	39	1.50
4	-	13	2.00	22	-	31	1.00	40	-
5	25.00	14	2.50	23	1.50	32	1.50	41	-
6	-	15	1.25	24	-	33	-	42	-
7	20.00	16	2.00	25	3.00	34	1.00	43	5.50
8	15.00	17	-	26	-	35	1.00	44	10.00
9	-	18	-	27	4.00	36	1.50	45	-

Veilingmodaliteiten

- elk lid kan loten binnenbrengen bij Koen, onze veilingmeester
- deze loten moeten vergezeld zijn van een lijst in 2-voud, met naam, adres, en rekeningnummer, een beschrijving van de loten en hun inzetprijs, deze lijsten worden samen gecontroleerd en afgetekend deze formulieren zijn te bekomen aan onze bestuurstafel
- elke bieder haalt tijdig vóór de veiling, op vertoon van zijn lidkaart, een veilingnummer af aan de bestuurstafel. Door dit nummer op te steken zal het bod automatisch verhogen, het lot wordt toegekend aan de hoogste bieder
- het bod wordt verhoogd als volgt:
 - 1 – 5 € : + 25 cent
 - 5 – 10 € : + 50 cent
 - 10 – 50 € : + 1 €
 - 50 – 100 € : + 2 €
 - meer dan 100 € : + 5 €
- na afloop van de veiling kunnen de kopers, na contante betaling, hun loten in ontvangst komen nemen
- onmiddellijk hierna wordt afgerekend met de inbrengers
- niet-verkochte loten worden gratis teruggegeven
- de veilingkosten bedragen 5 % voor de koper en 5 % voor de verkoper

veel succes !!

1 14

17

18

nr	land	munt			kwal	mat	inzet
1	Rome	Trajanus	Denarius	OPTIMO PRINCIPI	98-117	F	Ag 20.00
2		Antoninus Pius	As	te determineren	138-161	F	AE 1.00
3		Aurelianus	Antoninianus	met Jupiter	270-275	Pr	AE 15.00
4		Constantinus I	AE3	PROVIDENTIA	307-337	Pr	AE 15.00
5		Constantinus I	AE3	GLORIA EXERCITUS	307-337	F	AE 2.00
6		Constantinus II	AE4	GLORIA EXERCITUS	337-361	F	AE 1.00
7		lot van 5 Romeinse bronsmunten	te determineren	divers	F	AE 1.00	
8	Egypte	Vespasianus	AE diobool	Alexandrië	jaar 6	98-117	F+ AE 35.00
9	Brabant	Maria-Theresia	Schelling	- Antwerpen	1752	F	Ag 5.00
10		Karel II	Gigot	- Antwerpen	1700	F	Cu 2.50
11	Vlaanderen	Maria-Theresia	Oord	- Brugge	1750	F	Cu 1.00
12		Maria-Theresia	Dubbel Oord	- Brugge	1751	F	Cu 1.00
13	Luik	Jean Théodore de Bavière	Oord		1744	F	Cu 1.00
14	België	Albert I	10 Francs / 2 Belga	(Fr)	1930	F/ZF	Ni 25.00
15		Albert I	lot van 16 munten	divers	div	div	1.00
16	Duitsland	Aachen	12 Heller		1760	F	Cu 1.00
17		Stad Trier	10 Pfennig		1919	ZF	Fe 1.00
18		Stad Aachen	1 öcher Grosche		1920	Pr	Fe 1.00
19		DDR	20 Mark	Friedrich v. Schiller	1972	Pr	CuNi 2.50
20		DDR	10 Mark	Buchenwald	1972	Pr	CuNi 2.50
21		DDR	5 Mark	stad Meissen	1972	Pr	CuNi 2.50
22		Frankfurt	1 Kreuzer		1856	Pr	Ag 5.00
23		Hesse-Cassel	½ Groschen		1842	ZF+	Ag 4.00
24	Frankrijk	lot van 25 munten	5 ct. à 50 Francs		1849-1952	div	div 1.00
25	Griekenlan	lot van 14 munten		divers	div	div	1.00
26	Guatemala	Republiek	¼ Real		1896	Pr	Ag 1.00
27	Guinea	Republiek	50 Francs KM#8	(R !)	1969	ZF	CuNi 25.00
28	Iran	Republiek	½ Pahlavi	goud !	1952	ZF	Au 40.00
29	Italië	Maria-Theresia	½ Soldo	- Milaan	1777	ZF	Cu 1.00
30	Mexico	Republiek	¼ Real	Mexico City	1836	F	Cu 1.00
31	Nederland	Zeeland	1 Duit		1794	F	Cu 1.00
32	Noorwegen	Oscar II	1 Öre		1878	ZF+	Cu 35.00
33	Portugal	lot van 14 munten		divers	div	div	1.00

28 30

32

39

nr	land	munt	kw	mat	inzet
34	Rusland	Alexander I 2 Kopecs - St. Petersburg	1812	F	1.00
35	Spanje	Ferdinand VII 8 Maravedi - Jubia	1820	F-	1.00
36		lot van 37 munten 10 ct. à 1 peseta	divers	div	1.00
37	Zweden	Oscar II 10 Öre	1890	ZF+	20.00
38	jeton	Frankrijk, Richelieu, Kz. : MENS. SIDERA. VOLVIT.	1635	F	7.50
39	medaille	België 50 Brabo's - Antwerpen	1981	Pr	2.00
40	divers	blanco muntplaatje 1 euro	modern	FDC	2.00
41	biljet	België 20 francs type Goffin-Sontag	1919	F	2.00
42	biljet	Duitsland 20.000 Mark	1923	ZF+	1.00

41

42

div = divers ZG = zeer goed F = fraai ZF = zeer fraai Pr = prachtig FDC = Fleur de coin
 Au = goud Ag = zilver AE = brons-koper Cu = koper Ni = nikkel Zn = zink div = divers

altijd-munt-tombola

onze 2e grote beurs

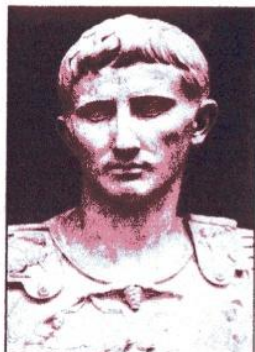
van 11 december 2005

LOT	munt	LOT	munt	LOT	munt	LOT	munt
007	117	098	245	133	157	188	126
011	1	099	302	134	371	199	392
040	159	118	113	135	326	219	391
042	382	121	37	136	90	226	345
043	151	122	217	137	191	227	345
044	266	123	269	138	219	233	176
045	231	124	179	139	235	252	314
046	230	125	248	140	29	253	142
047	284	126	386	149	60	263	277
050	339	127	394	151	300	294	304
056	209	128	106	155	295	306	81
074	387	129	369	160	257	316	30
076	133	130	312	167	263	322	131
078	95	131	220	181	28	330	137
097	111	132	307	183	123	352	244

... naarstig zoeken naar die ene ontbrekende munt ...

Rome (2) : OCTAVIANUS alias AUGUSTUS

Gaius Octavianus – beter gekend als **Augustus**, de eerste keizer van het Romeinse Rijk – werd in Rome geboren op 23 sept 63 vC. en kreeg dezelfde naam als zijn vader Gaius Octavius. Zijn moeder was Atia – dochter van J. Caesars' zuster Julia.

Bij het overlijden van zijn vader in 59 vC. bekommerde Julius Caesar zich om de opvoeding van zijn achterneef, adopteerde hem in 45 vC. en introduceerde hem in de politieke wereld van Rome. Reeds op jonge leeftijd verkreeg hij de titel van Pontifex en werd zelfs in 47 vC. Praefectus Urbi. Wanneer zijn adoptievader op 15 maart 44 vC. op een laffe wijze werd vermoord, verbrak hij zijn studies in de Illyrische stad Apollonia en reisde samen met zijn vriend Marcus Agrippa naar Rome. Daar vernam hij dat zijn grootoom hem als zijn politieke opvolger had aangeduid en erfde driekwart van Caesars' fortuin. Octavius liet de adoptie wettelijk bekrachtigen en liet zich nu **Gaius Julius Caesar Octavianus** noemen.

In Rome moest hij het echter opnemen tegen Caesars' co-consul Marcus Antonius die eveneens aanspraak maakte op het leiderschap. De redenaar Cicero wist de senaat te overtuigen om partij te kiezen voor Octavianus en hij kreeg onmiddellijk de opdracht om ten strijde te trekken tegen Marcus Antonius. Hun leger versloeg de tegenstander te Mutina en de militaire leiding kwam in handen van Octavianus (43 vC).

Later in het jaar besloten Octavianus en Marcus Antonius hun onderlinge vete bij te leggen en samen met Lepidus een tweede triumviraat op te richten. Duizenden politieke tegenstanders, waaronder Cicero en vele senatoren, werden geëxecuteerd. In 2 veldslagen werden de oppositielegers van Caesars' moordenaars, Brutus en Cassius, bij de Macedonische stad Philippi verslagen. Om de onderlinge band te versterken huwde M. Antonius met Octavia, zuster van Octavianus.

Wanneer Octavianus zijn oorlogsveteranen wilde belonen met het schenken van gronden in N-Italië, kreeg hij tegenwind van Antonius' broer Lucius. Deze nam het op voor de plaatselijke bevolking die vreesden voor onteigeningen, maar na een hevige strijd werd Lucius verslagen. De broze vrede tussen beide kampen kwam terug in het

gedrang maar dankzij diplomatieke tussenkomst werd in 40 vC. de vrede van Brundisium ondertekend.

De invloedssferen van het driemanschap werden nu ook preciezer afgesproken : Octavianus kreeg het westen, Antonius het oosten en Lepidus kreeg Afrika. In deze periode werd het centrale gedeelte van de Middellandse Zee bedreigd door de vloot van Sextus Pompeius Magnus. Deze was de zoon van Pompeius die samen met Julius Caesar en Crassus het eerste driemanschap had gevormd. Nadat er in 39 vC. een vredesverdrag werd ondertekend kwam het 3 jaar later toch tot een gewapend treffen. Sextus werd door Marcus Vipsanius Agrippa in de zeeslag bij Naulochus verslagen. In datzelfde jaar werd Lepidus gedwongen om de heerschappij over Afrika op te geven.

In Egypte raakte M. Antonius meer en meer in de ban van koningin Cleopatra, die een voor Rome nadelige politiek voerde. Octavianus kon de senaat overtuigen om M. Antonius tot staatsvijand van Rome te laten verklaren. Tijdens de zeeslag bij het Griekse Actium op 2 september 31 vC. werden de legers van Antonius en Cleopatra verpletterend verslagen. De geliefden vluchtten naar Alexandrië en pleegden daar zelfmoord.

Zilver legionair-denarius, geslagen door Marcus Antonius in 32-31 vC

Vz – oorlogsgalei naar rechts, ANT – AVG / III VIR RPC

Kz – legionadelaar tussen 2 legerstandaards, LEG IX

Vlak voor de confrontatie met Octavianus te Actium, liet M. Antonius enorme hoeveelheden denarii met laag zilveragehalte aanmaken om er zijn legioenen mee te betalen. Telkens liet hij er het betrokken legioen op vermelden. Aangezien er 23 verschillende legioenen op de munten zijn teruggevonden (nrs. I tot XXIII), die telkens uit 6000 manschappen bestonden, weet men dat hij kon rekenen op een leger van 138.000

Octavianus – of thans keizer Augustus genoemd – liet in het ganse Romeinse Rijk wegen aanleggen zodat het leger bij opstanden zeer vlug ter plaatse kon zijn, de oorlogsvloot werd uitgebreid om de overzeese handel te beschermen. Deze 200-jarige periode van relatieve vrede binnen de landsgrenzen noemde men de **Pax Romana**. Augustus stierf in 14 n.C. op 76-j leeftijd een natuurlijke dood, hij had 45 jaar geregeerd.

zilveren denarius, geslagen in Lugdunum (Lyon), 2 vC – 4 nC

vz – CAESAR AVGVSTVS DIVI F PATER PATRIAE

kz – AVGVSTI F COS DESIG PRINCIVVENT - C L CAESARES

Alhoewel hij regeerde tot zijn overlijden, werd Augustus steeds als een jonge man op zijn munten afgebeeld. Hier op de keerzijde houden zijn kleinzoons **Gaius en Lucius** elk een schild en speer, met bovenaan 2 priesterattributen van hun grootvader : een lituus (kromstaf) en een simpulum (rituele scheplepel). Zij waren de zonen van Augustus' dochter Julia en haar man Agrippa en waren voorbestemd om Augustus op te volgen, maar overleden op jonge leeftijd. Gaius bezweek aan de gevolgen van een oorlogswond, terwijl zijn jongere broer omkwam in Massilia (Marseille) op een reis naar Spanje. Historici beschuldigen Livia – Augustus' 2^e echtgenote – om haar eigen zoon Tiberius te kunnen bevoordelen als kandidaat-opvolger voor de Romeinse troon.

Roger Philippot

Zijn lange regeerperiode bracht een tijd van vrede en herstel, aan een wereld die zo lang door burgeroorlogen ontwricht was geweest. Onder zijn verstandig bewind werden openbare werken op grote schaal uitgevoerd. Terecht kon Augustus zeggen :

'Ik vond Rome in baksteen, en liet ze in marmer achter'.

een verhaal ...

‘De omspittel van Helentals’

Stan zou nooit hebben gedacht dat oud geld hem zo nauw aan het hart zou liggen. Nieuw geld, dat vond hij altijd normaal, het mocht zelfs een twee eurostuk zijn van 1999. Als het nog maar ‘ging’ ...

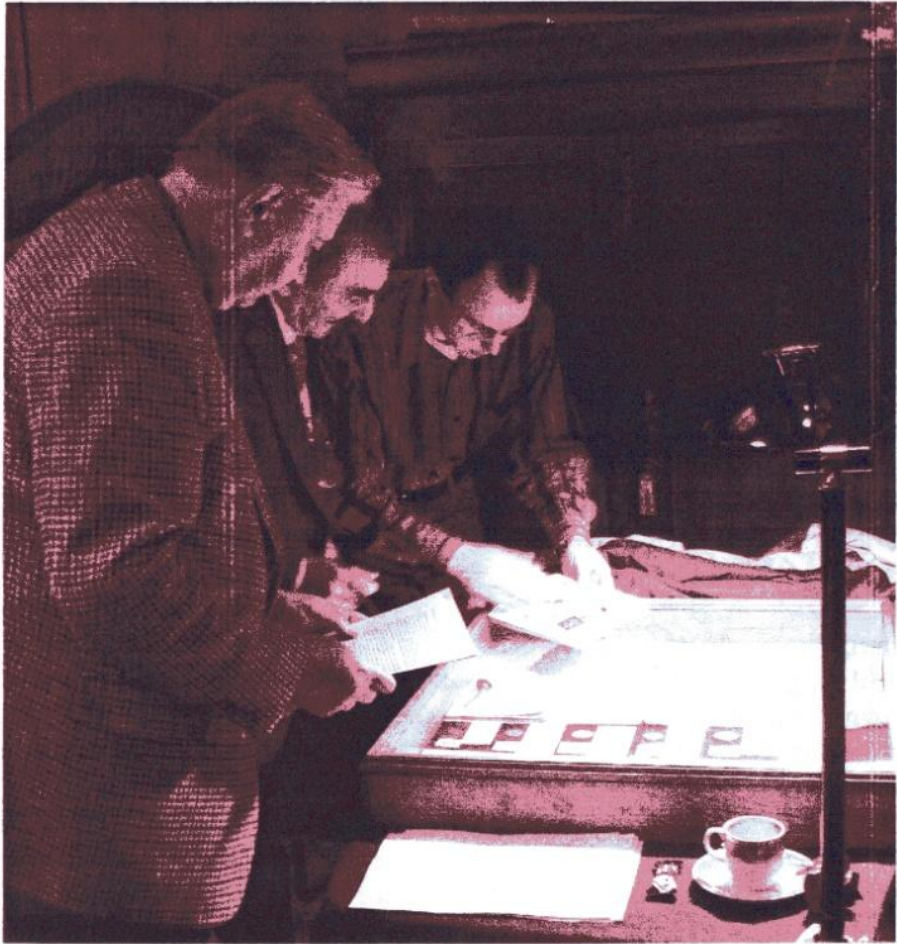
Natuurlijk had hij thuis nog wat oude rommel liggen, zoals hij dat noemde, overschotjes van vakanties en van trippen naar het buitenland : wat oude Marken (Gusten noemde hij die), wat grote Peseta's, een hoop rosse half frankskes van Belgenland en hij wist niet eens dat op sommige ‘Belgique’ stond en op de tweelingbroertjes ‘België’. Hij wist dat hij nog wat Amerikaanse centen had liggen, maar hij liet ze liggen, want wat kon hij in de Kempen aanvangen met ‘rosse Amerikanen’, zoals hij ze noemde ? Hij was nooit echt gebrand geweest op ros omdat hij als snotaap van 17, en vroeger waren ze dat tot hun 24^e, eens iets had gehad met een ros ding van 15 lentes en 16 zomers, en hij had haar zo graag gezien ... Hij kreeg er nu nog kriebels van in zijn haar als hij eraan dacht. Op een keer was haar vader eens op bezoek gekomen en had gedreigd met de gendarmen (mannen zonder darmen dus, noemde hij die blinkende knopen) omdat hij te doen had met zijn dochter van 13. Hij moest zich schamen om zich met kinderen bezig te houden ... en veel van dat fraais. Neen, ros was sinds die dag zijn ding niet meer en daarbij, hij zag toch liever briefjes van een dollar dan een ros stukje van één cent. Maar nu was Stan er 24 geworden, getrouwd met een brunette die op zekere avond blond was geworden, en de blonde brunette had hem 2 lieve kinderen geschonken. ‘Ik heb ze uit de grond gespit’, vertelde hij aan iedereen die het horen wilde. De grootste was een witte vlaskop van een jongen en hij kwam eens thuis met een zilverstuk van Leopold II. Het stuk zag zo zwart als de haren van de jongste spruit, en Stan's brunette met haar blonde kop, die fatsoenlijk kon koken en nog fatsoenlijker kon afwassen, kreeg dat stuk zo mooi en blinkend zonder koperkuis, dat de kleine witte de letter O vormde met zijn klein mondje. Hij begon te zagen zoals klein mannen van 5 dat kunnen, en op het laatst vonden ze na lang zoeken op een rommelmarkt een boek over munten. Stond die Leopold II er toch wel in aangeduid als 250 waard, en daarachter nog 3 kolommen met meer ... Stan dacht dat het stond opgetekend in oude Belgische frankskes. Ze moesten natuurlijk weten waar dat geld vandaan kwam en de kleine wist te vertellen dat hij bij het begraven van een vogeltje, achter in de hof, op dat geldstuk was gestoten

met die grote schop uit vaders tuinhuisje, waarmee vader Stan nog heel weinig werkte. 'Gij hebt ons eens uit de grond gespit, hé va', grijnsde de kleinste van de 2, die de r wel goed kon uitspreken, 'maar iets van 250 frank hebt gij zeker nooit gevonden?' 'Jullie zijn me veel meer waard dan elk 250 frank, zoon' lachte vader, 'jullie zijn zeker 1000 frank per stuk waard'. Voor de kleinste was 1000 zoal het hoogste getal dat er was. Er begon bij Stan echter een licht te branden, en het ging niet meer uit totdat hijzelf die schop weer hanteerde en op de aangeduide plaats, niet alleen het begraven vogeltje, maar ook een hele hoop van die oude munten vond : wel 36 ! Maal 250 frank, maakte een 8000 ballekens van weleer, rekende hij op 7 minuten uit, want hij was slechts tot zijn 14^e naar school geweest, en dan nog met halve dagen in de tijd van het patattenrapen. 'Gaan we nog kindjes kopen, va ?' vroeg de witte vlerk, de oudste dus, langs zijn neus weg toen vader geen aanstalten maakte om zijn schop af te kuisen ... Toen moeder de vrouw het zilver weer had opgepoetst, lag daar een hoopje edelmetaal te glinsteren dat het niet mooi meer was. Ze zouden het misschien kunnen verkopen, dacht Stan hardop, doch de kleinste schudde gedurig zijn zwarte kop. 'Het is nog altijd zoiets als 200 euro', rekende vader voor de kleinste uit, die alleen maar de euro kende. 'Hoeveel kindjes kunnen we daarvan kopen?', wou de kleinste weten. 'Acht', rekende de oudste snel uit, want ze hadden thuis geen patatten staan en hij had in de laatste kleuterklas al leren rekenen.

Toen ze zich in Herentals aanboden in de club, de 2e zondag van februari, vroeg de kleine aan één van die mensen achter de tafels, hoeveel hij gaf voor zijn Leopold II van 1866. Vader Stan zag de man zijn mayonaise laten werken en hoorde het plots in Keulen donderen, want die vent sprak van 250 dollar, toch zeker een 200 euro waard. Voor één stuk ! Stan rekende het maal 37 stukken, wist hij veel dat een stuk van 1875 'slechts' 20 dollar waard was, maar dat ging hem boven zijn petje. 'Maar ik doe het niet weg', mompelde Stan, 'het is van mijn oudste, hij gaat verzamelaar worden'. 'En we hebben kindjes genoeg in huis', besloot de kleinste. '300 is mijn laatste bod', meende de man achter de tafel nog te moeten zeggen, want hij had gezien dat het een 'specialeke' was met een groot hoofd en zeer fraai van kwaliteit. 'Ik denk', zei de oudste, wijzend op de tafel vol munten, 'dat hij heel Helentals al heeft omgespit'. 'Had ik toch maar 1000 euro geboden', gromde de man achter de tafel, toen vader en 2 zonen het gat van de deur

hadden gekozen. Zo begon Stan met zijn 2 zonen aan een muntenverzameling en ze hebben nu al alle frankskes van België en Belgique. Men moet klein beginnen, zei Stan altijd en heeft ondertussen zijn hele tuin al 3 keer omgespit op één zomer, maar geen rosse duit meer gevonden. En tijd voor kindjes kopen heeft hij ook al niet meer... moeder zegt dat zijn schop nu bot is.

Gust Eyckmans

Willy Geets had heel wat van doen om aan de bezoekers van zijn tentoonstelling het fenomeen van **'Vlaamse rekenmunt'** uit te leggen. Zij die het nog eens willen nalezen, vinden de ganse uitleg op onze website : www.numismatica-herentals.be / tentoonstellingen.

zaterdag 4 en zondag 5 **Numismata München** 9.30 - 16 u
 M.O.C. Ordercenter (Halle 3) Munchen-Freimann www.numismata.de

zaterdag 11 maart vanaf 9 u

Veiling 87
Jean Elsen & Zonen

Tervurenlaan 65, 1040 Brussel
 tel : 027-346356
numismatique@elsen.be
www.elsen.be

zaterdag 11 maart 9 - 17 u
48^e Salon Numismatique SNENNP
 Palais Brongniart - Place de la Bourse - Paris
 info : Chantal Ravanel 04 93 87 66 87

zaterdag 11 maart vanaf 10 u
Internationale beurs voor antieke numismatiek en oudheden
 Van Der Valk Hotel - Terworm 10, 6411 RV Heerlen (Nederland)
www.junoheerlen.com tom.vossen@home.nl

zondag 12 maart 9 - 16 u
Numismatica Antverpia - EGMP
22^e Internationale Ruilbeurs

zaal Alpheusdal
 Filip Williotstraat 22, Berchem
 Hugo Jacobs 03-6455018

zondag 19 maart **66^e Münzenbörse Karlsruhe** 9 - 16 u
 Gartenhalle (Kongreszentrum) Karlsruhe
 Gerhard Haller 07232-8984 haller-veranstaltungen@web.de

Numismatische agenda

maart 2006

vr 3	sporthal Bruultjeshoek, Wavervelden 12, OLV - Waver	19.30-22u
za 4	EGMP Dendermonde – 't Kloksken, wijk Het Keur, Dend Munt Centr. Gent West – school Reinaertstraat 26, Gent N.K. Hasselt – Cult. Centr.. lokaal 2, Kunstlaan 5, Hasselt Eur.Verz. B – 't Kapiteintje, St. Kathelijnestr. 30, Brussel	12 - 17 u 13.30-17u 13-17 u 8 – 11 u
zo 5	EGMP Leuven – tav. Ensor, Diestsestwg. 133, Kessel-Lo EGMP ZW-Vl. – Kartouchke, Ingelmunstersestr., Izegem AEN Couvin – Lycée Gouttier, rue Gouttier 11, Couvin AEN Stockay – l'Union, rue Reine Astrid 69, St. Georges AEN Soignies – Ecole Com, rue des Orphelins, Soignies Edelweissje – St.-Katarina , N. Cleynaertsiaan 1, Hasselt	9-12.30 u 9 – 12 u 9 – 12 u 8 – 12 u 9 – 12 u 8.30-12 u
di 7	AEN Brussel – H. Geest, Dr. Lemoinestr. 13, Anderlecht	van 18 u
za 11	AEN Nijvel – Col.St.Gertrude, Faubourg de Mons, Nijvel AEN Verviers – B. d. Dépot, Rue du Collège 43, Verviers Munt Centr. Gent West – school Reinaertstraat 26, Gent Eur. Verz.B.- 't Kapiteintje, St.-Kathelijnestr. 30, Brussel Veiling 87 - Jean Elsen & Zonen Tervurenlaan 65, 1040 Brussel Juno Heerlen Intern. beurs voor antieke numismatiek en oudheden Van Der Valk Hotel – Terworm 10, Heerlen	van 14.30 9 – 12 u 13.30-17u 8 – 11 u vanaf 9 u van 10 u
zo 12	EGMP Herentals - Den Brasseur, Bovenrij, Herentals AEN Mons – Café aux Brasseurs, Av. du Bélian, Mons AEN Vielsalm – Les Doyards, Rue de Station 5, Vielsalm Numis-Scripto-Med, - St. Jean, Martelarenplein 2, Leuven 22e Internationale ruilbeurs – EGMP Antwerpen Alpheusdal – F. Williotstraat, Berchem	8.30-12 u 9 – 12 u 9 – 12 u 9.30-13 u 9 – 16 u
ma 13	EGMP Brugge – lok. CM, Moerkerkestwg. 118, St.Kruis	van 19 u
di 14	N.K Zeeland – Dauwendaele, Vrijlandstr. 51, Middelburg	18.30-21u

za 18	MEDEC – Ruggenhof, Frans Van Dijkstraat, 46, Deurne Munt Centr. Gent West – school Reinaertstraat 26, Gent Eur. Verz.B.– 't Kapiteintje, St.-Kathelijnestr. 30, Brussel	13 – 16 u 13.30-17u 8 – 11 u
zo 19	EGMP Gent – Spaanse Gouv.woning, Buitenhof 35, Gent EGMP Limburg – De Muze, Dekenstr., Heusden-Zolder EGMP Mechelen – Hof v Villers, Persoonshoek 9, Mech. EGMP ZW-Vlaand., Willem Tell, Brugsestr. 20, Kortrijk AEN Luik – Collège St. Servais, Rue St. Gilles 104, Luik Numismatica Wetthra – CC De Poort, Markt 27, Wetteren Club des Collection.-Cent. Culturel, Rue Haute, Gosselies	9 – 12 u 8.30-12 u 10 – 12 u 13 – 16 u 9 – 13 u 9.30-13 u 8.30-12 u
za 25	EGMP Antwerpen – Ruggenhof, Fr. Van Dijkstr., Deurne Munt Centr. Gent West – school Reinaertstraat 26, Gent Eur. Verz.B.– 't Kapiteintje, St.-Kathelijnestr. 30, Brussel Achter Olmen – T.I. St. Jansberg, Weerterstwg., Maaseik	13 – 16 u 13.30-17u 8 – 11 u 13 – 16 u
zo 29	EGMP Aalst – Immerzeel, Rerum Novarumstr. 4, Aalst EGMP Tienen–'t Hoekske, Oude Leuvensestr. 93, Tienen La Louviere – M.d Peuple, Rue d/l Station, Haine StPierre	van 9.30u 9 – 12 u 8.30-1130
 meer info www.egmp.be		

VAN ECCELPOEL

nodigt u graag uit op hun jaarlijkse **degustatie**

Aldhem Hotel 10 – 18 u
Jagersdreef 1, 2280 Grobbendonk
vlak naast E313, afrit 20 – Herentals West

inkom 10 € - proefglas inbegrepen

www.vaneccelpoel.be info@vaneccelpoel.com